

Голас Радзімы

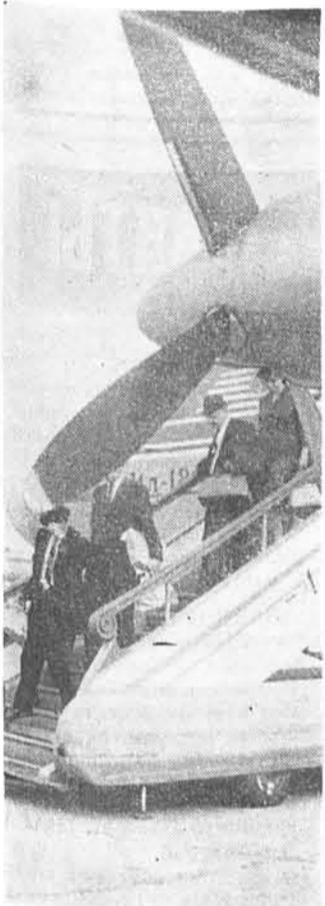
ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.

№ 22 (928) Чэрвень, 1966 г.

Год выдання 11-ы

САРДЭЧНЫЯ СУСТРЭЧЫ

НА РОДНАЙ ЗЯМЛІ

Вось ужо некалькі год у пачатку турысцкага сезона прыязджаюць на Радзіму групы нашых землякоў. Як пералётных птушак, цягне іх вясною да родных сляб. Першымі ластаўкамі былі сёлета пасланцы Федэрацыі рускіх канадцаў, а следам за імі прыехалі ў Беларусь сябры «Русскаго голаса» з ЗША.

Знаёмства з Мінскам пачалося для землякоў нядзельнай раніцай, калі інтурысцкі аўтобус павёз іх на экскурсію па прасторных зялёных вуліцах нашай сталіцы.

— Вось як выглядалі гэтыя вуліцы дваццаць гадоў назад, — гаворыць гід, паказваючы фатаграфіі задымленых пажарамі руін.

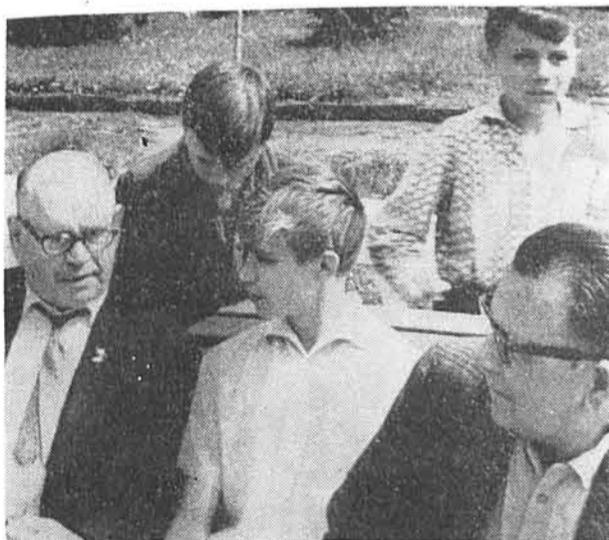
Цяжка паверыць, што так было, калі глядзіш цяпер на наш горад, заліты сонечнымі промнямі. Усё падабаецца гасцям з Амерыкі — удалая планіроўка горада, яго архітэктура, незвычайная чысціня вуліц, прыгожае адзенне мінчан, мноства паркаў, сквераў і бульвараў. Кожная вуліца — алея з ліп, каштанаў, таполяў, клёнаў.

— Іменна ў такім горадзе марыла я пражыць жыццё, — гаворыць Любоў Сіндэй.

Як звычайна, надоўга затрымаўся землякі ля помніка на плошчы Перамогі, ушаноўваючы памяць абаронцаў іх роднай зямлі. Яны распытвалі пра подзвігі герояў пра страты, панесеныя ў час вайны.

— Беларусь страціла за гады вайны больш двух мільёнаў чалавек, — гаворыць гід. — Гэта адзіная рэспубліка, насельніцтва якой да гэтага часу не дасягнула даваеннага ўзроўню.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

У аэрапорце гасцей сустрэлі прадстаўнікі Беларускага таварыства, супрацоўнікі рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» і радыёстанцыі «Савецкая Беларусь». У першую ж раніцу пасля прыезду суайчыннікі з ЗША зрабілі экскурсію па горадзе. Яны праехалі Мінск ад вакзала да дзіцячай чыгуны. Беларуская сталіца, па іх аднадушнаму прызнанню, зрабіла на ўсіх самае прыёмнае уражанне. На здымках: уверх — сустрэчы ў аэрапорце, унізе — у час экскурсіі.

Голоса друзей

Наши земляки за рубежом, объединившись в патристические прогрессивные организации, такие, как ФРК в Канаде, ССГ в Бельгии, Русский культурно-демократический союз в Финляндии, прогрессивные клубы в Аргентине, Уругвае и др., проводят большую культурно-просветительскую работу. На страницах своей печати они рассказывают о повседневной жизни организаций, об укреплении и расширении связей с Родиной.

«Дружба»

Информационный бюллетень русского общественного клуба города Сиднея (Австралия)

Члены клуба и их друзья-австралийцы с большим вниманием прослушали выступление недавно вернувшегося из поездки в Советский Союз Павла Кононова. Всем было интересно узнать впечатления человека, который после четверти века жизни на чужбине побывал на Родине. Правдивый рассказ об увиденном и пережитом глубоко взволновал слушателей. Докладчику было задано множество вопросов о жизни в СССР. Присутствующие интересовались и тем, как получить визу, каким путем лучше ехать и т. д.

По пятницам и субботам в клубе демонстрируются советские художественные фильмы. Наши земляки имеют возможность посмотреть хронику «Новости дня» и научно-популярные фильмы. При клубе работает библиотека-читальня, где в большом выборе произведения советских писателей, советские журналы, газеты.

В книжном киоске посетители могут приобрести журналы, книги, газеты, а любители русской кухни имеют возможность заказать в буфете борщ, пирожки, пельмени и другие национальные блюда.

В клубе побывали работники советского посольства, моряки торгового флота, участники антарктической экспедиции, артисты балета Грузинского государственного танцевального ансамбля, Московского цирка, советские ученые и журналисты.

Недавно состоялась встреча с депутатами Верховного Совета СССР В. Саюшевым и Ф. Овчаренко, которые принимали участие в конференции парламентского союза, проходившей в столице Австралии Канберре. Депутаты прибыли в клуб в сопровождении заведующего консульским отделом Советского посольства в Австралии Н. Радула, корреспондента ТАСС по Австралии и Новой Зеландии В. Хмары и других лиц.

В своих выступлениях В. Саюшев и Ф. Овчаренко рассказали о закончившейся конференции парламентского союза, о работе XXIII съезда КПСС и его решениях, о жизни Советской страны.

Встреча, прошедшая в теплой, дружеской обстановке,

закончилась за празднично накрытыми столами. Были подняты тосты за Родину, за здоровье гостей и присутствующих. Бурными аплодисментами встретили присутствующие предложение о приеме Саюшева, Овчаренко и Хмары в почетные члены Русского общественного клуба. Гости поблагодарили за внимание и пожелали правлению и членам клуба новых успехов в их культурно-просветительской деятельности среди соотечественников в Австралии.

«Родной голос»

Еженедельная прогрессивная газета в Аргентине

В клубе имени Белинского состоялся большой концерт участников художественной самодеятельности. На концерт собрались наши земляки и их дети, проживающие в районе Альсина. Программа концерта была разнообразна. Первым выступил хор, исполнивший русские и украинские песни. Певцов сменили декламаторы. Дети членов клуба исполнили два аргентинских танца.

Большой успех выпал на долю хорового кружка «Дружба», прекрасно выступившего на концерте. Это самый молодой кружок, его состав с каждым днем увеличивается. Кружок «Белка» порадовал зрителя классическим русским хором.

Приятно и полезно провели вечер наши земляки. Они встретились со своими знакомыми и друзьями, поговорили на родном языке, обменялись мнениями.

На Припяці.

Фотазьезд І. Змігрозіка.

САРДЭЧНЫЯ СУСТРЭЧЫ НА РОДНАЙ ЗЯМЛІ

(Пачатак на 1-й стар.)

— І ўсё ж вы змаглі абдудаваць такія казачныя гарады. Мы ў захапленні ад дасягненняў савецкага народа. Вам ёсць што паказаць, вам ёсць чым ганарыцца, — так аднадушна адзначалі ўсе суайчыннікі.

Увечары госці пабывалі на канцэрце ў Палацы культуры прафсаюзаў, дзе самадзейныя артысты — у асноўным рабочыя дзяўчаты і хлопцы — паказалі ім сваё майстэрства. Вялікі хор чыстых маладых галасоў, які выконваў песні аб роднай зямлі, агністыя народныя танцы — усё гэта расчуліла і ўсхвалявала турыстаў, і многія нумары прыйшлося паўтараць па два разы.

— Як прыгожа, як цудоўна! — не пераставала паўтараць Паўліна Дзенісюк, сама заўзятая харыстка. — Дзе можна купіць плацінкі з гэтымі песнямі!

— А якія іменна песні вы хочаце мець!

— Ды ўсе, усе, я не магу нават сказаць, якая з іх лепш. Кожны дзень прыносіць землякам новыя незабыўныя ўражанні. Хто мог застацца раўнадушным у Мінскім батанічным садзе з яго бярозавымі аляямі, птушыным шчэбетам, пахам бэзу і свежага сена!

У музеі Вялікай Айчыннай вайны госці даведаліся аб геральдыцы і пакутах роднага народа, цікавіліся зброяй тых часоў — ад самаробных партызанскіх вінтовак да легендарных «Качоў», бачылі пераможныя сцягі Савецкай Арміі і складзеныя да ног нашых салдат сцягі з чорнымі свастыкамі. Пра-слушаўшы выступленне настаўніцы, былога камісара партызанскай брыгады А. Н. Захаравай, Аляксандра Мілін падышла да яе і сказала:

— Можна мне вас пацалаваць! Гэта падзяка ад імя ўсіх беларусаў Амерыкі за тое, што вы баранілі нашу любімую зямлю.

Сардэчныя сустрэчы на роднай зямлі працягваюцца. Аб іх мы яшчэ раскажам у наступным нумары нашай газеты.

С. КЛІМОВІЧ.

Да нас часта прыходзяць пісьмы з Амерыкі ад нашых землячак Веры Антонаўны Клячко і Любові Сідараўны Сурман. Іх пісьмы не раз друкаваліся на старонках газеты «Голас Радзімы». Цяпер мы пазнаёмліся з нашымі актыўнымі карэспандэнткамі. На здымку: Любові Сідараўна і Вера Антонаўна гутараць у рэдакцыі з загадчыкам аддзела пісьмам Генадзем Рыгоравічам Бялькевічам.

ДЛЯ ТЕХ, КТО ХОЧЕТ ЧИТАТЬ ПО-БЕЛОРУССКИ

Часто в редакцию поступают письма от земляков из США, Англии, Австралии и других стран. «За границей» — пишет один из них, — живет много людей, которые выехали из Белоруссии десятки лет назад. Некоторым из них не совсем понятны бывают многие белорусские слова, так как они учились только в начальных русских школах. Да и молодым людям было бы неплохо знать наиболее характерные белорусские слова... Очень хорошо было бы, если бы ваша газета отвела уголок для белорусско-русского словаря».

«Голас Радзімы»

№ 22 (928)

Мы полностью согласны с нашими читателями и по их предложению начинаем с этого номера вести наш краткий словарь. Он будет печататься всегда на страничках одинакового размера, так что земляки, вырезая эти странички одну за другой, смогут составить из них целую книжку.

Поскольку целью этого словаря является облегчение чтения белорусских текстов для людей, хорошо читающих по-русски, в нем не будут помещены слова, одинаково звучащие на обоих языках (типа СТОЛ, ДУБ, ВОЛ), или близкие к русским (ЛЕГЧЫ — ЛЕЧЬ, КАЦЯНЯ — КОТЕНОК, ПРАСЦІ — ПРЯСТЬ), а также производные формы от основных слов (ЛЕС — ЛЯСОК — ЛЯСНЫ, БЕГЧЫ — АДБЕГЧЫ — ПРЫБЕГЧЫ).

Многие наши земляки, даже те, которые хорошо говорят по-белорусски, затрудняются при чтении, потому что никогда не учились в школах на родном языке. Мы предлагаем им обратить внимание на написание и произношение отдельных звуков, характерных только для белорусской речи.

Прежде всего, это звук ДЗ. Хотя он и изображается двумя буквами, но читается слитно, как один звук, как звонкий вариант звука Ц. Скажи-

те вслух ДЗЕНЬ, а затем это же слово шепотом. И если у вас получится ЦЕНЬ, значит, вы произносите его правильно. В отличие от русского белорусский язык не имеет мягких Т и Д. Смагчаясь, они переходят в Ц и ДЗ.

рус.	бел.
ДЕНЬ	ДЗЕНЬ
ТЕНЬ	ЦЕНЬ
НА ВОДЕ	НА ВАДЗЕ
В ПОЛЕТЕ	У ПАЛЭЦЕ

Поэтому так часто встречаются в белорусской речи эти звуки. Недаром поэт Г. Бородулин отмечает, что в нашем языке «кожная слава, як сініца, цінькае».

Как один звук, читается и звонкий вариант Ч — звук ДЖ (ДАЖ-ДЖЫ, ПАГАР-ДЖАЦЬ).

Р и шипящие Ш, Ж, Ч, ДЖ в белорусском языке бывают только твердые (НОЧ, ЗАРА).

Иначе, чем в русском, произносятся и звук, изображаемый буквой Г. В русском языке — это взрывной звук, соответствующий глухому К (ГОД — КОД). В белорусском же это звук фрикативный, придыхательный, соответствующий глухому Х (ГОД — ХОД). Исключением являются слова ГУЗІК, ГАНАК, МАЗГІ, где Г произносится как взрывной звук. Кроме общего для двух языков

Й (И краткого), в белорусском языке есть еще и У (У краткое). Этот звук действительно произносится как очень короткое, не образующее слога У, и напоминает английское W в словах WHAT, WOOD.

Звук О в белорусском может стоять только под ударением. В безударных слогах на письме, так же как и в произношении, он переходит в А. Поэтому по-белорусски мы пишем ПАХОД, САСНА, КАРОВА. В русском языке, как известно, О в безударных слогах тоже звучит скорее как А, но на письме это явление не передается (ПОХОД, СОСНА, КОРОВА).

Только под ударением пишется и произносится звук Э: ЦЭРКВЫ, но ЦАРКВА; РЭДКІ, но РАДЗЕЙШЫ (за исключением слов иностранного происхождения — РЭАКТЫУНЫ).

Е в первом слоге перед ударением переходит в Я, что также отражается на письме (ЛЕС — ЛЯСНЫ).

Апостроф соответствует твердому разделительному знаку в русском языке (ПОДЪЕЗД — ПАД'ЕЗД, СЪЕСТЬ — З'ЕСЦІ).

Итак, сделав эти предварительные замечания, мы предлагаем вниманию читателей первые странички нашего краткого белорусско-русского словаря.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Паважаныя таварышы, атрымаў пісьмо з наведаннем, што вы выслалі на мой адрас некалькі кніг для нас, землякаў на чужыне. З падзякай і чакаў іх, і вось гэты дзень надыйшоў: 2 мая наштампілі уручыў мне паштоўку і мае сябры — аматары літаратуры сардэчна дзякуюць за кнігі. Зараз я чытаю роман Янкі Брыля «Птушкі і гнёзды», а астатнія перадаў таварышам.

Надаўна на справах я быў у Бунас-Айрэсе. Там я меў цікавую гутарку з суайчынцай Марыяй Лабыр, якая прыйшла ў СССР. Мы з ёю з аднаго Дзісенскага навету, толькі яна з Глыбоцкага раёна, а я з Пастаўскага. Яна наведвала нашу сталіцу Мінск і засталася вельмі-вельмі задаволеная прыгожымі гарадамі. А якое мора, казала, збудавалі ў наваколлі. Стаіш на адным беразе — другога не бачыш. Яе родная вёска стала непазнавальная, людзі культурныя і добра апранутыя. Сваіх сябровак Марыя Лабыр пазнала адразу, як ніколі не змяніліся і ўсе выглядаюць маладымі. Добра адчувае сябе і яе 90-гадовая маці. Радаснай была сустрэча, але сумным развітанне.

Амаль тры гадзіны цягнулася наша гаворка.

І. Ш.

Аргенціна.

«Мы ад'язджаем з добрымі ўражаннямі»

Пастары з Мальгашкай рэспублікі і суправаджаючыя іх асобы ў час гутаркі з прадстаўніком рэдакцыі газеты «Голас Радзімы»

Фота І. Змітровіча.

Мінск наведала дэлегацыя пастараў з Мальгашкай Рэспублікі. У склад яе ўваходзілі прэзідэнт Федэрацыі пратэстанцкіх цэркваў Мадагаскара, кіраўнік евангельскай царквы, кіраўнік дэлегацыі Віктар Ракотаарыманана; пастар царквы Хрыста, багаслоў Жан Рабеманахака; пастаянны сакратар аб'яднаных цэркваў сяброў Артур Разафіндрамбоа; пастар лютэранскай царквы Давід Разагофазаяна. Іх суправаджалі прадстаўнікі Рускай праваслаўнай царквы пратаіерэй Уладзімір Ражкоў, рэдактар Мікалай Куцёпаў і пратаіерэй Віктар Бекарэвіч.

Госці пабывалі ў Маскве, Ленінградзе, Прыбалтыйскіх рэспубліках. У час знаходжання ў Беларусі наведвалі цэрквы, касцёлы і бантысцкія дамы. Гасцей цікавіла і жыццё беларускага народа. З барацьбой яго ў час мінулай вайны яны знаёміліся ў музеі Вялікай Айчыннай вайны, з мірнай стваральнай працай — на будоўлях, на ўстановах і калгасах.

Наш карэспандэнт сустрэўся з гасцямі з Мадагаскара і напрасіў кіраўніка дэлегацыі Віктара Ракотаарыманана адказаць на некаторыя пытанні.

Пытанне: Якое ваша ўражанне аб наведанні Беларусі?

Адказ: Мы прыбылі сюды як прадстаўнікі ўсіх пратэстанцкіх цэркваў Мадагаскара па запрашэнніні сінода Рускай праваслаўнай царквы. Мы выказваем глыбокую падзяку за гэта запрашэнне.

Як у Беларусі, так і ў іншых рэспубліках вашай краіны, нас вельмі кранула гасціннасць савецкіх людзей. Мы наведалі многія куткі вашага цудоўнага горада. Я павінен з усёй шчырасцю адзначыць, што мы былі здзіўлены ўражаннямі, як вашы людзі на руінах аднавілі жыццё, пабудавалі новы горад. Моцнае ўражанне зрабіла на нас наведванне музея Айчыннай вайны. Усё, што бачылі мы там, выклікала роздум аб мінулым гора і будучыні свету. Мы лічым, што трэба своечасова ўсім краінам, і малым і вялікім, зрабіць усё для спынення вайны, для ўмацавання міру. Трэба знішчыць на зямлі вайну.

Нам далі магчымасць пабываць у калгасе. Новае жыццё сямлі зрабіла на нас вялікае ўражанне. Мы пераканаліся, што сістэма сацыялізма ўзімае жыццёвы ўзровень народа. Ваша жыццё падказала нам

думку: вось тая дзейнасць, якую мы павінны пачаць дзеля дабрабыту свайго народа. Мы ад'язджаем з добрымі ўражаннямі.

Пытанне: Вы былі ў цэрквах? Якая ваша думка аб становішчы веруючых у СССР?

Адказ: Ва ўсіх храмах, якія мы наведалі, былі веруючыя. Яны прыйшлі сюды без усялякіх перашкод. У Беларусі цэрквы адчынены, як і ў іншых рэспубліках. Нас радасна і гасцінна сустрэкалі ў храмах і праваслаўныя, і католікі, і бантысты. Мы пераканаліся, што людзі ў Савецкай краіне могуць свабодна наведваць малельныя месцы. Да прыезду ў СССР у нас было іншае, заснаванае на нядобрадумленнай інфармацыі, уяўленне аб становішчы веруючых у СССР. Цяпер мы ўбачылі праўду сваімі вачыма.

У заключэнне наш карэспандэнт спытаў:

— Ці можна лічыць, што ўсё, сказанае кіраўніком дэлегацыі, з'яўляецца думкай усіх гасцей?

Госці пацвердзілі гэта. І ўсё ахвотна згадзіліся, каб іх уражанні былі надрукаваны ў газеце.

У МІНСКУ, у раёне Магілёўскай шашы, з'явілася шмат новых вуліц. Адна з іх носіць імя героя Айчыннай вайны маршала Рыбалкі. На гэтай вуліцы ў доме нумар 1 мне давядзецца быць аднойчы. Там жыла сям'я рээмігрантаў з Францыі Насеннікаў: Мікалай Антонавіч, яго жонка Вольга Мікалаеўна і сыны Георгій і Барыс. Усе яны тады працавалі на Мінскім мотавелазаводзе, і ў кожнага былі свае планы, задумкі.

А не так даўно я чытала заводскую шматтыражку «Мотавелазаводзец» і сустрэла знаёмае прозвішча. «Інжынер Георгій Насеннік унёс каштоўную рацыяналізатарскую прапанову», — пісала газета.

Значыцца, здзейснілася мара старога Насенніка: сын атрымаў вышэйшую адукацыю. Мне захачелася даведацца, як жа склаўся лёс і іншых членаў гэтай сям'і. І вось я зноў у знаё-

І М Я Н І Н Ш І К І

мым доме на Магілёўскай шашы.

У кватэры стала неяк прастарней і цішэй. З калідора знік блакітны матародер, а з кутка, дзе стаў Мікалаеў лоджак, глядзеў на мяне прыгожы тэлевізар «Рубін-102».

— Вось і засталіся мы з Вольгай Мікалаеўнай адны, — дзеліцца са мной гаспадар. — Нічога не зробіш, відаць, такі лёс усіх бацькоў. Гадуеш, гадуеш дзетак, а як крыху падраслі, так і разліцеліся. Толькі на падзелях і бачым іх. Але вы вельмі ўдала прыйшлі — сёння ў нас сямейнае свята: Барыс і Георгій закончылі політэхнічны інстытут і атрымалі дыпломы інжынераў. Ведаеце, адразу два дыпломы ў нашай сям'і, і хутка і больш будзе.

— Сыны ўжо ажаніліся, ма-

юць сваіх дзяцей. Іх жонкі таксама вучацца завочна ў інстытуце. Адна — на другім курсе педагагічнага, другая — на трэцім інстытута замежных моў. Працуюць разам з мужамі. Надаўна ў Барыса адгулялі навагоддзе. А вось з Францыі я атрымаў пісьмо ад старога свёра, які піша, што яго сыны ўжо пяты месяц не могуць атрымаць хоць якую-небудзь работу.

— Зараз я на пенсіі. Па кніжку маю пенсійную прыходзілі глядзець турысты з Францыі. Усё не верылі, што ў працоўны стаж мне залічылі гады работы за мяжой. А як даведаліся, што і кватэру атрымаў ад завода, то вельмі здзіўляліся і вішавалі мяне.

Нашу гутарку пераняў званок.

— Імянінкі ідуць, — падніўся з месца мой субяседнік.

Разам з Барысам і Георгіем прыйшлі і іх свёры. У пакоі адразу стала весела і цесна.

Віноўнікі свята расказалі мне пра сваё жыццё і будучыя планы.

— Дыплом інжынера я атрымаў, — сказаў Барыс, — але хачу ўсё ж і ў французскай мове ўдасканаліцца. Праз год абавязкова паступлю ў інстытут замежных моў. Памятаеце, вы пыталіся пра нашы планы. Я тады хацеў стаць выкладчыкам французскай мовы, а Георгій журналістам. Але калі мы прыйшлі на завод, то думкі нашы змяніліся. Мы палюбілі сваю прафесію, завод і не хацелі разлучацца з таварышамі. Па-

ступілі на завочнае аддзяленне політэхнічнага. Для вучобы былі ўсе ўмовы: заводская бібліятэка, парады старэйшых таварышаў і, нарэшце, практыка. Толькі вучыся. Разам з намі атрымалі дыпломы інжынераў яшчэ 18 нашых рабочых. Так што свята сёння не толькі ў нашай сям'і.

Барыс працуе канструктарам у тэхнічным аддзеле завода. Добра спраўляецца са справай, уносіць шмат новага ў тэхналогію. Нядаўна падаў рацыяналізатарскую прапанову, якая дае заводу 15 тысяч рублёў эканоміі ў год.

Добра працуе і Георгій. У яго працоўнай кніжцы калі дзесяці падзяк. Яго партрэт на заводскай Дошцы гонару побач з партрэтам брата.

Радуюцца Мікалай Антонавіч і Вольга Мікалаеўна за сыноў, якія знайшлі сваё месца ў жыцці.

Е. ГАЛЮГІНА.

КРАТКИЙ БЕЛОРУССКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

РЕДАКЦИЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

А

АБАВЯЗАК абязаннасць, долг
АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВА абязальства
АБАГУЛІЦЬ абобшчывіць, абобшчыць
АБАПАЛ с абейх сторон, по обе стороны
АБАРАНЯЦЬ зашыщаць
АБВІНАВАЧВАННЕ обвинение
АБВЯРЖЭННЕ опровержение
АБВЯШЧАЦЬ абьявляць, провозглашать

АБДЗІМАЦЬ абдуваць
АБЕРУЧ абейми руками
АБІРАЦЬ чыстыць
АБЛІЧЧА облик, лицо
АБМЕЖАВАЦЬ абганічыць
АБМЕРКАВАЦЬ абсудыць
АБРАЗА оскорбление
АБРУС скатерть
АБРЫС очертанне
АБСТАЛЯВАЦЬ абарудоваць
АБУРЭННЕ возмушчєнне
АБУТАК обувь
АБЦАС каблук
АБШАР простор
АГІДНЫ отвратительный, мерзкий
АГНІСТЫ пламенны
АГУЛЬНЫ обшый
АДЫТАК отпечаток
АДВЯЧОРАК сумерки
АДЗНАЧАЦЬ отмечать
АДКАЗ ответ
АДЛІГА отпелель
АДЛЮСТРАВАЦЬ отразыць
АДМАУЛЯЦЬ отказываць, отрицать
АДМЕТНЫ отличительный
АДНААСОБНІК еднотлчннк
АДНАСТАЙНЫ аднообразны
АДНАУЛЯЦЬ восстанавляваць
АДПАВЕДНА саответствєнно
АДПАЧЫНАК отдых
АДРАЗУ сразу, тотчас
АДРОЗНІЦЬ отличыць
АДУЛІНА отверстие
АДХІЛЯЦЬ отклонять

АДХОН откос
АДЧУЦЬ почувствоваць
АДЧЫНЯЦЬ открываць
АЗДОБЫЦЬ украсыць
АЗНАЧЭННЕ определение
АКАЛІЧНАСЦЬ абстостельство
АКРАЕЦ горбушка, краюха
АКСАМІТ бархат
АПАНАВАЦЬ охватыць, овладеть
АПАНАТАНЫ одержымый
АПЕК ожог
АПОШНІ последний
АРАТЫ пахарь
АСАБІСТА лично
АСАБЛІВАСЦЬ абстостельство
АСВЕТА просвєщєнне, образование
АСІЛАК богатырь
АСОБА личность
АСОБНЫ отдельный
АСЯРОДДЗЕ среда
АТАЯСАМЛІВАЦЬ отождествлять
АТРУТА отрова, яд
АТРЫМАЦЬ полчыць
АУТОРАК вторник
АХАЙНЫ опрытны, чыстоплотный
АХВЯРА жертва
АХІНУЦЬ укрыць, укутывать
АХОВА охрана
АШУКАЦЬ абмануць
АШЧАДНА бережлыво

Б

БАВОУНА хлопок
БАГНА болото

БАДЗЯЦЦА скытацься, бродяжнчыць
БАЙКА басня
БАРАЦЬБА борьба
БАРВОВЫ багровый
БАЦЬКА отец
БАЦЬКІ родытели
БАЧЫЦЬ выдеть
БЕЗДАКОРНЫ безупречный
БЕСКАРЫСЛІВА бескорыстно
БЕСКАРЫСНА бесполезно
БЛАГІ нехорашый, плохой
БЛЫТАНІНА путанца
БОЙКА драка
БОХАН каравай
БРАХАЦЬ лаяць
БРУД грязь
БРУК булыжная мостовая
БРЫДКІ некрасывый, уродлывы
мерзкий
БУДАВАЦЬ стронть
БУЛЬБА картофель
БУРШТЫН янтарь
БУСЕЛ аист
БУЙНЫ крупный
БУЯЦЬ бурно расты
БЫЦЦАМ будто
БЭЗ сирень
БЯЗГЛУЗДЫ бессмысленный
БЯЗЛІТАСНА безжалостно
БЯЛІЗНА бельє
БЯНТЭЖЫЦЦА прыходыць в замешательство
БЯРЭМЯ охапка
БЯСЕДА пир, пирушка, пиршество

ДОУГІМ вузкім дваром яны дайшлі да пуні. Сцяпан зняў з прабоў клямку, і вароты са скрыпам расчыніліся. З пуні патыхнула моцным, такім знаёмым Сцяпану пахам сырой зямлі і свежага сена. Ён дастаў з кішэні карабок і асцярожна чыркнуў запалкай.

— Ну, Сцёпа, — з дакорам сказала сястра і дыхнула на агеньчык. — Ты ж ведаеш: тата. Ён прасіў...

Стала цёмна. Сцяпан усміхнуўся: «Як яна, аднак, вырасла. Дзевяцікласніца!»

Вось ужо два гады, як ён не наведваўся дамоў. Калі ад'язджаў апошні раз з вёскі, сястра была амаль што дзіцём, ён нават помніў: часта плакала, рыхтуючы ўрокі. А цяпер — без якога тыдня нявеста.

Было вельмі цёмна пасля запалкі. Сцяпан нічога не бачыў.

— Сюды, — шэптам сказала сястра, — ці ж ты забыўся? — Сцяпан выставіў у поцемку перад сабою рукі і пайшоў за ёю.

Па драбінах падняліся на вышкі. Не паспеў Сцяпан і кроку ступіць, як сена пад яго нагамі загайдалася, зашмацела — ён не ўтрымаўся і ўпаў. Сястра засмяялася. І яму самому раптам зрабілася весела і прыёмна.

— Як хораша, Ніна, га? — на ўсе грудзі выдыхнуў ён і яшчэ глыбей зашыўся ў цёплае, пахучае сена.

— Хораша, праўда? — жвава адгукнулася Ніна. — Я яшчэ да экзаменаў спаць тут збіралася, ды мама не дазволіла. Гэта яна баіцца, што будучы пазна прыходзіць з сяла.

— І правільна робіць. На вечарыні, нябось, даўно ходзіш... І запіскі на ўроках палучаеш... Што, можа, скажаш, няпраўда?

Братаў голас гучаў хітравата і лагодна.

Ніна адказала з прытворным нездавальненнем:

— Якія вы, настаўнікі, бурклівыя, злыныя. А я яшчэ некалі думала, што вы не такія людзі, як усе... Ну, спі, выдумшчык, я пайшла.

Сцяпан смяяўся.

Калі Ніна выйшла, ён распрануўся і лёг. Захацелася курыць. Успомніў перасцярогу сястры і ўсміхнуўся, запаліў папяросу. Запалку растружыў у пальцах і адкінуў далей ад сябе. «Каб не ўбачыў часам бацька».

Ён ляжаў і думаў. Было ціха, толькі ўнізе перарывіста дыхала карова, ды над самым вухам надакучліва звінеў ка-

ДОМА

мар. У адным месцы праз страху прасвечвала неба, і Сцяпан доўга глядзеў туды, пакуль недзе зусім непадалёку не зайграў гармонік і не ўзрадаваўся прыёмны дзявочы голас, што «ў расцягнутай трохрадкі васільковыя мяхі». Сцяпан устрапянуўся. Нешта варухнулася, зака-

З дзяўчынкамі ў класе, акрамя Каці, ён не сябраваў. Утраіх яны часта хадзілі за вёску на шлях, узлазілі там на вербы і спявалі песні. Сцяпану такія пагулянікі прыносілі мала радасці. Уладзік тады ўжо курыў і, калі скручваў цыгарку, дастаўшы з кішэні шматок газеціны і шчопаць самасаду, заўсёды папярэджаў Кацю: «Глядзі, каб нікому ні слова». І Каця заўсёды пакорліва адказвала: «Добра, Уладзік» — і чамусьці ўздыхала. А Сцяпан увесь час сачыў за ёю, пакутаваў і даваў сабе слова нават не глядзець на яе. Потым праходзіў нейкі час, і ён браўся за запіскі. Каця рабіла выглед, што нічога не разумее, малявала на тых запісках смешныя мордачкі і адсылала Сцяпану.

Так ішоў час. Неўзабаве яны скончылі дзевяцігодку. Уладзік паступіў у ваеннае вучылішча. Каця паехала да сястры ў горад, і больш Сцяпан яе не бачыў.

«Як гэта было даўно, — думаў цяпер ён. — Дзе цяпер Уладзік, дзе Каця? Ах, як нядобра: я нават не ведаю, дзе яны».

Ён папракаў сябе, і яму чамусьці стала маркотна. Ранейшы настрой адразу прапаў. Другія, непрыемныя ўспаміны агарнулі яго. Цяпер ён бачыў сябе студэнтам, нязграбным і нясмелым, які больш за ўсё на свеце баяўся быць смешным. Студэнтам Сцяпан насіў акуляры і адчуваў сябе ў іх вельмі жніёмка. На людзях ён губляўся, амаль увесь час маўчаў, бачыў, што становіцца яго і недарэчнае і смешнае, злаваўся, але нічога не мог зрабіць з сабою.

Два гады, што прайшлі пасля інстытута, ён працаваў настаўнікам у палескай вёсцы Альхоўцы. Ён ніколі не задумваўся, падабецца яму яго прафесія ці не: рыхтаваўся да ўрокаў, чытаў калгаснікам лекцыі, калі прасілі, вечарамі сумаваў у сваёй халасцяцкай кватэры — яму здавалася, што так і трэба было. Ён выкладаў літаратуру. Урокі праходзілі гладка, вучні, як быццам, паважалі яго, але ён адчуваў: каб быць ва ўсім аўтарытэтам для іх, яму нечага не хапала. Але чаго — Сцяпан не ведаў.

Праходзіла лета, канчаліся экзамены, і некай здаралася так, што Сцяпан заставаўся ў Альхоўцы і суцяшаў сябе, што нічога лепшага яму не трэба. Часам ён успамінаў горад, інстытут, сяброў. Былы аднакурснікі даўно ўжо мелі свае сем'і, а ён пасля інстытута нават не закахаўся. У такія минуты на душы было горка.

І вось цяпер далёка Альхоўка, ён — дома.

Гармонік ужо сціх, і ў цішыні, што наступіла, Сцяпан добра чуў, як у кустах за пуняй конь скубе траву і як пад яго нагамі хлюпае мокрая зямля. Ён павярнуўся на другі бок і, залплюшчыўшы вочы, стараўся ўявіць сабе што-небудзь белае, мяккае, як вучыла ў дзяцінстве маці, калі ён доўга не мог заснуць. Але сон не даваўся.

Так ён ляжаў доўга, пакуль на двары

Міхась СТРАЛЬЦОŪ

не пачуліся крокі. Сцяпан насцярожыўся: хто ж гэта?

— Пастой яшчэ крыху, Ніна! — гаварыў нехта. Голас быў незнаёмы, хлапачы. Сцяпан прыўзняўся і стаў слухаць.

— Не крычы, брат пачуць можа...

Гэта гаварыла яна, сястра, — Сцяпан адразу пазнаў яе голас.

Нехта паспешліва зашаптаў, і нічога нельга было разабраць.

— Мне пара ісці, — сказала Ніна.

Потым быў зноў шэпт, і потым зноў выразна голас сястры:

— А хто Васілію сказаў, што мы з табой учора гулялі на шляху?

— Я не гаварыў, ён сам, мусіць, здагадаўся.

Наступіла маўчанне.

— Ты мне нават хусцінку даць не хочаш, — пачуў Сцяпан праз хвіліну пакрыўджаны, невясёлы голас.

— Не хачу, не хачу... А калі хто ўбачыць...

— Не ўбачыць, я панашу крыху і аддам.

«А відаць, добры хлапчук, — падумаў Сцяпан. — Нябось, каб цяпер убачыў, дык і не пазнаў бы чый... А Ніна! Вось табе і дзевяцікласніца!»

І ён зноў стаў слухаць. Ніна гаварыла: — Ды перастань ты пра хусцінку. Вышыню — тады і дам... Пусці руку... Мне ісці трэба...

Яны яшчэ праз нешта шапталіся, а потым Сцяпан чуў, як сястра ўзбегла на ганак і адчыніла дзверы ў сенцы.

«Вось табе і дзевяцікласніца! — зноў у думках паўтарыў ён і са здзіўленнем адчуў, што яму стала чамусьці радасна і прыёмна. — Дзіўна! Прычым тут я? Для ганка я не стаяў, у каханні нікому не прызнаваўся...»

Але дзесьці ў глыбіні душы жыла ўпэўненасць, што ён ашуквае сябе. Перад вачыма паўстала Каця: ён думаў, што тады, у школе, Каці было столькі ж гадоў, як цяпер сястры. А хіба гэта было даўно? «Дурны ты корч, — сказаў ён сабе, — нічога яшчэ не страчана, усё ў цябе наперадзе. А ты разводзіш розныя міноры». Ён увесь напружыўся, нейкі цёплы клубочак падкаціўся да сэрца, мякка крутую яго. Маркотнасці больш не было.

Недзе залпаў крыллямі певень і голасна кукарэкнуў. Яму адгукнулася яшчэ з аднаго двара, і хутка бадзёры петушыны спеў пракаціўся па вёсцы.

Спаць не хацелася.

Мал. І. Бялецкага.

зытала ўнутры, і ён адчуў, як незразумелая радасць агортвае яго.

Ён ужо не мог ляжаць спакойна, вараўся. «Што такое, — думаў ён, — чаго я так расхваляваўся?» І раптам зразумеў: «Я дома! Як жа не здагадацца? Я дома!»

А гармонік усё граў і граў, і ўсё той жа дзявочы голас спяваў пра закаханых, што ніяк не могуць расстацца, пра росную сцэжку ў жыцце і туманы над ракой...

І Сцяпан успомніў, як у восьмым класе закахаўся ў Кацю Васільчыкаву, жвавую, тоненькую дзяўчынку са светлымі косамі, і як смешна раўнаваў яе да свайго школьнага сябра Уладзіка, разважлівага і не па гадах сталага хлопца. Уладзік нават пра маці сваю, калі тая рабіла ці гаварыла што не так, як яму хацелася, па-даросламу казаў: «Ведама, жанчына». Уладзік рос без бацькі.

ЛЮДЗЯМ НА СМЯХ

ФЕЛЬЕТОН

Вучоныя даказваюць, што чалавек паходзіць з малпы. Для мяне асабіста не ёсць бяда, ці гэта праўда, ці не. Бяда ёсць, калі з людзей паўстаюць малпы. А вось вам прыклад.

У Англіі, у Манчэстэры, аб'явіўся нейкі Мішка Іскрыцкі. Задумаў ён назваць сябе галавой галоўнай запары беларускага вучыльніка, выбачайце, «вызвольнага руху» ў Манчэстэры. Ён апублікаваў у ангельскай мове так званы «маніфэст». Гавораць, што гэты «маніфэст» напісаны быў Галубовічам. Але як Галубовіч памёр, дык Мішка падпісаў яго, як быццам бы ён такі вучоны і патрапіць пісаць «маніфэста».

Пасля апублікавання «маніфэста» з вялікай радасці сябры «вызвольнага руху» купілі тры дамы. Хаця разлад у «руху» ішоў, але рамонт дамоў пад піўнушкі таксама ішоў заўзята. Мішка прымаў у гэтым дзейсны ўдзел і разглядаў дамы, як ягонае ўласнае котлішча. Праўда, адзін з сяброў «руху», Екша, задумаў прыпомніць Мішку, што гэтыя дамы ёсць маёмасць «руху». Мішка ж і слухаць не захачеў. Тады Екша, які якраз фарбаваў дом і меў у сваім распараджэнні вядзёрка алейнай жоўтай фарбы, спраўна абярнуў яго на голы Іскрыцкага. Гэтым Екша даказаў, што настала пара перадачы дамоў для «руху». Аслеплены і заліты жоўтаю фарбаю галава «руху» хапіў нож ды заміж рэзаць Екшу пачаў рэзаць па дзверях, сценах і вокнах. Екша, выкарыстаўшы зручны момант, шмаргануў яму ў вуха, адно і другое, і пакінуў Мішку на зямлі ўжо сляпога і глухога.

У Англіі законы сур'езныя, але ў судзе было шмат смяху, як прывялі ці то жоўтага чалавека, ці то якуюсь малпу. Гэта адвакат парадзіў не змываць жоўтае фарбы, каб даказаць наяўна злачыніцтва падсуднага Екшы.

Пасля суда, вядомая рэч, тыя, якія адазваліся за Екшу, папаліся пад абух Іскрыцкага. Нават спакойны свяшчэннік, які ў бога душою нявінны, і той зарабіў на спіне — і чым бы вы думалі? — святым падсвечнікам. Гэты апошні бой разгарэўся ў царкве ў часе багаслужбы. Мішка разагнаў парафіянаў айца Шабуні, сяброў «вызвольнага руху», і сам сябе аб'явіў «царом і воінскім начальнікам». Два сябры галоўнай запары засталіся пры Мішку. Адзін з іх у Амерыцы, а другі ў Нямеччыне. А іншыя сяброў дык са свечкаю не знойдзеш пасля такога велізарнага «паўстання». Але Мішка не бядуе. Выкарыстоўваючы бегства сяброў групы Екшы, ён напхаў у дамы кватарантаў і увесь дахад па сённяшні дзень грабе ў сваю кішэню. За гэты перыяд жоўтую фарбу ён змыў і з'явіўся ў Манчэстэр у рызах святога бацюшкі. Замест «маніфэстаў» пачаліся публікавацца «святыя пасланні» да братаў і сёстраў у Хрысце.

Екша хоча ўсё ж перадаць справу ў суд, каб адсудзіць у Мішкі дамы, а Мішка пастанавіў бараніцца. На чым гэта справа закончыцца, будзем ведаць далей.

СЦЯПАН з Манчэстэра.

Юныя сябры ГДР

Звыш дзевяці год вучні першай школы горада Калінінчы вядуць перапіску з піянерамі ГДР, абменьваюцца навінамі, значкамі, маркамі. У школе ёсць куток інтэрнацыянальнай дружбы, аформлены здымкамі выпускнікоў школы Ніны Заравок, якая цяпер працуе ў ГДР. Выпускніца насенная газета. Нядаўна адбыўся піянерскі збор, прысвечаны дню нараджэння Э. Тэльмана. Збор праводзіўся на нямецкай мове.

А. ГРУШЭЦКІ.

РЕДАКЦЫЯНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
Мінск, Ленінскі
проспект, 77.
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Італіі».
ТЭЛЕФОНЫ:
6-19-31, 6-97-92,
3-25-52, 6-18-88.